

Najbolj poetični Chagall pa najbrž ostaja v šestindvajsetih litografijah Arabske noči; navezujejo se na odbrane ljubezenske pravljice iz Tisoč in ene noči in zlasti barvne litografije izžarevajo intenziteto čustveno-čutne polnosti. Sedanja razstava Chagallovih Mrtvih duš pa kaj lahko zbuja željo obiskovalcev, da bi videli tistega Chagalla, ki je najbolj poznan – izbor slikarskih del, pa četudi manjši, iz množine njegovega obsežnega in raznolikega slikarskega opusa.

Igor Gedrih

DVOJE RAZSTAV V CELJU

Likovno razstavno dogajanje že lep čas ni omejeno le na središčno mesto – Ljubljano, ampak se kaže prav tako v pokrajinskih mestih od Kopra in Maribora, do Kranja in Novega mesta idr. Res je, da so velike prireditve ponavadi osredotočene na Ljubljano in na daljši čas razstavne ponudbe, res pa je tudi, da tudi manjše razstave drugod lahko presenetijo bodisi glede narave razstavljenega, bodisi glede posameznih umetnikov. Pa tudi tisto, kar ponavadi imenujemo »lokalno«, pride do veljave, tudi umetniki, ki ne pripadajo izbranemu vrhu sedanjega ustvarjalnega trenutka, a so vseeno vredni pozornosti. Poleg tega: množina osebnosti, ki se ukvarja z umetnostjo, je precej večja kot pa možnosti razstavnih predstavitev. Zato je dejavnost takih galerij še kako umestna in dobrodošla. Spomnimo se le, kako je v Franciji pokojni minister za kulturo in književnik André Malraux s polno zavestjo zagovarjal decentralizacijo kulture in kulturnih dobrin iz hote ali nehoti privilegirane Pariza in dejavno pripomogel, da se je kulturni utrip visokih zahtev razživel tudi drugod. Pri nas ostaja dejstvo, da pri razstavnih likovni kulturi poznamo razvejano dejavnost po mestih, vsaj del tega pa bi moral dobiti večjo odzivnost pri publikli in pri tistih, ki tako ali drugače sporočajo, vrednotijo razstavne ponudbe, tudi tiste, ki ne nosijo pečata vodilnih osebnosti sodobnosti.

V Kelei, pri Muzeju novejšje zgodovine Celje, je do konca oktobra trajala dvomesečna razstava Djure Sederja, ki se je predstavil z risbami. Za izbor in postavitev je poskrbel Matjaž Gruden ob avtorjevem sodelovanju. Resda je razpon Sederjevega ustvarjanja precej večji, vendar pa sta tudi v taki specifikli, kot jo razodeva celjska razstava, razvidni umetnikova naravnost in potenca. Na razstavi prikazane tempere, označene kot risbe, se tematsko navezujejo na ciklus o človeku, ta del je nastal 1993. Morebiti so tempere na papirju precej manj znan delež Sederjeve ustvarjalnosti, zagotovo pa so simptomatične za izpovedni lok in slogovno naravnost.

Kakor sta človek in njegov svet trajna preokupacija slikarja, če odmislimo začetne interierje in tihožitja, pa se sedanja ciklus kaže v izostreni in sugestivni stilizaciji ob močnih barvah. Težko se je ubraniti pomisli, da je na Sederja pobudno vplival »srednji« Georg Baselitz (ali ta krog), ne da bi mu hrvaški slikar kaj dolgoval. Sederjev neokspresionizem se pri razstavljenih temperah omeji na ekspresijo poteze in barve, toda brez nekdanjega ekspresionističnega krika, kozmične groze in še česa. Vse tempere – od Akta, Dveh glav, One in njega, pa do Zapeljevanja, Začudenosti, Križanja, Zaljubljenih – so podane v širokem barvnem

zamahu, v ostrih, obrobljajočih linijah. Temina barv je trajnica umetnikovega izražanja, zagotovo pa ne edina v barvni intenzivnosti. Seder se zna omejiti na bistveno, njegova redukcija telesa, obraza, govori prej psihološko kot akcijsko. Če je mogoče govoriti o intimi človeka, se to razodeva kot tiha notranja drama nikoli dorečenega, dokončnega. Seveda ne gre za prepoznavni obraz, telo, ampak za splošno človeško. Seder je figuralik, ki ga ni mogoče prezreti v današnjem širšem utripu slikarstva, nedvomno spada v vrh hrvaške sodobne ustvarjalnosti, celjska razstava pa je žlahtno opozorila na ustvarjalca, ki ga je vredno spoznati še z drugih strani.

Slikarska razstava Staneta Žerka v celjskem Mozaiku ustvarja svojevrsten paradoks: razstavni katalog nudi eno, razstava pa precej drugačno. Ker je razstava izhodišče za doživetje in presojo, jo je treba doživeti v sedanji postavitvi. Stane Žerko se tu kaže kot krajinar, bodisi Celja, bodisi okolice, sledi pa tradicionalnemu, z realizmom in poetičnostjo prežetemu slikarstvu, kot sta ga že pred časom pokazala Cvetko Ščuka in Ljubica Ščuka, tako da Žerkov odmik od njunega podajanja ni kdo ve kako velik. Ne da bi predhodnikoma sledil, je ohranil svoj poteg čopiča, vendar se ne odmakne od zunanje pojavnosti v nekaj globlje doživeti svet, kot ga je npr. izrazil na drugem koncu slovenske pokrajine Robert Hlavaty. Katalog pa kaže Staneta Žerka kot docela drugače ubranega umetnika, kratko rečeno, tam (kataložno) spoznamo ustvarjalni zamah, ki je osebno izrazen, poln, razstavljene slike pa razodevajo komercialni nagib do te mere, da že kar ni mogoče vzporejati sedanje slike s kataložnimi lesorezi, akvareli, s tihožitjem, pa tudi z ekspresijo katerega od mest. Komercializem je pač spremljajoča poteza za ljubi kruhek, škoda pa je, da se Stane Žerko ni predstavil z najboljšim – nekomercialnim.